

OPONENTSKÝ POSUDOK

k habilitačnej práci

Paneurópska vysoká škola v Bratislave	
Dátum: '29-05-2024	<i>Prof</i>
Ev.č.: DFP-59/2024	
Prílohy:	Vybavuje:

Habilitantka: JUDr. Lilla Garayová, PhD.

Oponent: prof. JUDr. PhDr. Ing. Michael Šiman, PhD., D.E.A.

Ústav medzinárodného a európskeho práva, Fakulta práva PEVŠ v Bratislave

Tento oponentský posudok predkladám k habilitačnej práci habilitantky s názvom „**Právne ihrisko hry: Orientácia v úskaliach práva dieťaťa na hru**“ na základe menovacieho dekrétu predsedníčky Vedeckej rady Fakulty práva PEVŠ doc. JUDr. Kataríny Šmigovej, PhD., LL.M.

a) Aktuálnosť a náročnosť témy habilitačnej práce

Habilitantka predkladá prácu, v ktorej analyzuje genézu práva na hru, vymedzuje jeho rozsah vyplývajúci predovšetkým z článku 31 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, pričom sa v závere zaoberá špecifickým subjektom tohto práva – deťmi utečencov a migrantov. Pokiaľ ide o samotnú tému práce zameranú na vymedzenie pojmu práva na hru, je potrebné uviesť, že je nepochybne novátorská minimálne v slovenských zemepisných šírkach.

Hoci je toto právo už niekoľko desaťročí uvedené v Dohovore o právach dieťaťa, z hľadiska praxe ide však skôr iba o vznikajúce alebo marginalizované právo. Marginalizácia tohto práva je v mnohých zmluvných štátoch spôsobená práve nedostatkom prostriedkov na prijatie opatrení na vykonanie tohto práva, čo predstavuje aj „liberačný“ dôvod podľa článku 4 dohovoru.

Širším ambicióznym poslaním tejto práce je podľa slov habilitantky dosiahnuť, aby zistenia jej výskumu slúžili ako výzva k činnosti pre Výbor OSN pre práva dieťaťa, zmluvné štáty dohovoru a medzinárodné spoločenstvo, aby opätovne potvrdili svoj záväzok voči tomuto základnému právu a usilovali sa o jeho úplné naplnenie pre každé dieťa (s. 13).

b) Vymedzenie vedeckého problému

(teoretické východiská, použité metódy, praktická aplikácia, využitie informačných zdrojov)

Podľa habilitantky je všeobecným cieľom habilitačnej práce, ktorý je formulovaný v jej úvode, poukázať na to, že právo na hru nie je len voľnočasovou aktivitou, ale je základným aspektom detstva, ktorý významne prispieva k celostnému rozvoju dieťaťa (s. 14). V rámci opisu jednotlivých metód a hypotéz uvádza habilitantka ďalšie ciele práce, akými sú najmä: (i) zistiť, či došlo k podstatnej zmene v prístupe Výboru, ktorá je v súlade s pôvodnými zámermi tvorcov Dohovoru; (ii)

zistiť trendy a posuny vo frekvencii zmienok o práve na hru; (iii) poskytnúť dôkladné a diferencované pochopenie začlenenia a zdôraznenia práva na hru v práci Výboru v priebehu času a (iv) poskytnúť komplexné pochopenie súčasného stavu práva na hru pre deti utečencov a migrantov v rámci EÚ a vo svete (s. 15-17).

Habilitantka jasne formuluje výskumnú hypotézu práce, že nedávne snahy Výboru, najmä od vydania Všeobecného komentára č. 17, naznačujú možný posun smerom k väčšiemu dôrazu na právo na hru (s. 15).

Habilitantka používa najmä klasické metódy analýzy (kvalitatívnej i kvantitatívnej), komparácie a syntézy.

Habilitantka využíva v práci naozaj výnimočné množstvo zahraničných zdrojov všeobecného i špecifického zamerania týkajúcich sa tohto nie často pertraktovaného práva. Absentuje však prehľadnejšie štruktúrovanie informačných zdrojov, minimálne pokiaľ ide o zdroje OSN, EÚ a Rady Európy.

c) Štruktúra a obsah habilitačnej práce

(osnova, logika skladby častí, celého textu a príloh)

Pokiaľ ide o štruktúru práce, prvá kapitola sa síce nevyznačuje právnickým obsahom, keďže ide skôr o filozoficko-sociologické pojednanie o definícii a úlohe hry, no je významná pre nadväzujúce obsahové vymedzenie práva na hru. V druhej kapitole prevažuje historický výklad tohto práva, ktorý súvisí s cieľmi formulovanými v úvode práce. V ďalšej kapitole je analyzovaný rozsah a obsah práva na hru nielen na základe samotného článku 31 dohovoru, ale tiež v rámci systematiky ďalších súvisiacich ustanovení tohto dohovoru. V štvrtej kapitole habilitantka analyzuje kompetencie a výklad Výboru OSN pre práva dieťaťa vo vzťahu právu na hru. Napokon v poslednej kapitole sa v súlade s jedným zo svojich cieľov práce zaoberá špecifickým subjektom práva na hru – skupinou detí utečencov a migrantov.

Práca má ako celok prehľadnú štruktúru a jednotlivé kapitoly na seba vzájomne logicky nadväzujú. Pokiaľ však ide o štvrtú kapitolu a samostatne analyzovaný výklad práva na hru Výborom pre práva dieťaťa, tento je aj súčasťou tretej kapitoly, v ktorej autorka pomerne často cituje všeobecný komentár č. 17 k článku 31 dohovoru, preto nevidím významný dôvod k oddelenej analýze pohľadu tohto výboru na právo na hru v štvrtej kapitole, a to bez ohľadu na jeden z vyššie uvedených cieľov práce (i).

Za najužitočnejšiu považujem tretiu a piatu kapitolu práce, ktoré obsahujú z môjho pohľadu konkrétnejšie právne závery. Netradičným prístupom, ktorý môže zneprehľadniť obsah práce, je absencia číslovania podnadvpisov jednotlivých kapitol, pričom jeden z takých podnadvpisov uvedených v poslednej kapitole sa dokonca zhoduje so samotným nadpisom tejto kapitoly.

Hoci autorka spomína vo svojej práci Stratégiu Rady Európy pre práva dieťaťa (2022-2027) a vo vzťahu k poslednej kapitole smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ, bolo by zaujímavé vzhľadom na široko koncipovaný názov habilitačnej práce zaoberať sa bližšie dopadom práva na hru podľa Dohovoru o právach dieťaťa na tieto organizácie a vzájomnými súvislosťami, najmä pokiaľ ide o dokumenty EÚ a Rady Európy, ktoré na toto právo formulované v uvedenom dohovore výslovne odkazujú [pozri napr. uznesenia Európskeho parlamentu z 25. októbra 2011 (P7_TA(2011)0453), z 12. septembra 2013 (P7_TA(2013)0387), a z 3. mája 2022 (P9_TA(2022)0138); odporúčanie Komisie EÚ zo 16. novembra 2017 (2017/2338); Dvadsať usmernení Výboru ministrov RE o nútenom návrate zo 4. mája 2005 (Twenty Guidelines on forced return)].

d) Dosiahnuté výsledky

(reálnosť a praktická využiteľnosť navrhovaných záverov a odporúčaní)

Pozitívne je potrebné hodnotiť výborný prehľad habilitantky v analyzovanej problematike, ktorému zodpovedá aj rozsah a obsah použitých citácií.

Z pohľadu lepšej praktickej využiteľnosti habilitačnej práce by podľa môjho názoru bola žiaduca dôkladnejšia analýza podmienok uplatniteľnosti a vykonateľnosti článku 31 v spojení s článkom 4 Dohovoru o právach dieťaťa v zmluvných štátoch, čo by bolo využiteľné najmä pre potreby rozhodovacej praxe správnych a súdnych orgánov. Hoci autorka neuvádza analýzu vykonateľnosti článku 31 tohto dohovoru medzi cieľmi práce, zaoberá sa ňou v rámci tretej kapitoly (s. 81 a nasl.).

Vzhľadom na rozsah predloženej práce je jej záver pomerne krátky, hoci habilitantka formuluje svoje čiastkové závery aj v jednotlivých kapitolách práce.

e) Rozsah, jazyková a formálna stránka habilitačnej práce

Habilitačná práca má rozsah vyše 270 normostrán a má znaky vedeckej monografie. Text habilitačnej práce je zrozumiteľný a veľmi odborný. Po jazykovej stránke habilitačná práca nevykazuje významné nedostatky.

ZÁVER

Predloženú habilitačnú prácu hodnotím pozitívne, najmä pokiaľ ide o obsah a odbornú kvalitu samotného textu práce. Za malý nedostatok považujem z môjho pohľadu vyššie uvedenú absenciu širšej analýzy uplatniteľnosti a vykonateľnosti práva dieťaťa na hru. Ďalšie vyššie uvedené výhrady týkajúce sa štruktúry habilitačnej práce nemajú zásadný charakter a predstavujú skôr podnet na diskusiu v rámci obhajoby habilitačnej práce.

Navrhujem, aby habilitantka v rámci svojej obhajoby uviedla svoj názor, či je možné identifikovať také prvky podstaty práva na hru, ktoré by zmluvný štát dohovoru mal dodržiavať za každých okolností napríklad na základe toho, že niektoré obsahové prvky práva na hru súvisia s inými právami dieťaťa (vo vzťahu ku ktorým nemožno uplatniť „výhradu“ dostupných prostriedkov) do takej miery, že môžu byť súčasťou výkladu týchto práv.

Identifikovala ďalej habilitantka v rámci jej výskumu uplatniteľnosti článku 31 Dohovoru o právach dieťaťa vnútroštátne opatrenia alebo (rozhodovaciú) prax zmluvných štátov (napríklad nordických krajín), ktorá by sa zaoberala podmienkami priameho účinku tohto článku?

Odporúčam, aby v prípade úspešnej ústnej obhajoby bola habilitantke priznaná vedecko-pedagogická hodnosť docent.

V Bratislave, dňa 28. mája 2024.

prof. JUDr. PhDr. Ing. Michael Siman, PhD., D.E.A.

Fakulta práva PEVŠ